

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De clericorum peculio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

ta, contrarium teneat in l. ex hoc iure. ff. de iustitia & iure. glof. in d. §. confultur. Bart. & Dd. in d. l. cū quis. Bar. in l. si testamentum. §. i. ff. de iudic. & Dd. in l. si non fortem. §. libertus. ff. de condit. indeb. per text. 34. bi. qui probat, libertum repetere nō posse operas officiales & obsequiales, quas patrono præstitit, credens ipsum ad id teneri: posse tamen repetere fabriles operas eodem errore præstitas. Ille verò text. potius probat primam opinionem: quia operæ officiales & obsequiales renunciationem præ se ferant, attento iure civili: non fabriles.

35 Sunt etiam qui alium huiusce remunerationis effectum comminiscantur, præmissa Regia lege, que permittit parentibus tertiam & quintam bonorum partem, cui velint ex filius donare aut relinquere, præter eam partem, quæ ei iure æqualis diuisionis inter filios faciendæ competit: existimant enim donationem remuneratorem à patre filio factam, vt æs alienum, ante alia deducendam esse: nec imputandum fore in tertiam & quintam bonorum partem. Ioan. Lupi in rub. de donat. inter vir. & vx. §. 50. num. 12. Didacus à Segura in l. coheredi. §. cum filia. ff. de vulg. fallent. 16. Dicamus à Castel. in proæmio Taurinae sanctionis. verbo. gratia. quibus adtipulari videtur l. rianus. §. si quid in fraud. patro. dicens, viuis libertus bene merentibus amicis donare potest; legare verò non potest, quo patroni partem minuat. Ergo ex donatione remuneratoria si cut potest minui patroni portio legitima, ita & filiorum: cum hæc portiones sint similes. l. vlt. col. 2. Dicamus à ibi Dd. Iaf. in auth. nouissima. eod. tit. col. 2. Huic verò effectui minimè cōsentio: quippe qui satis compertum habeam donationem remuneratorem à patre filio factam, aliorum filiorum legitimam portionem minimè posse diminuere, neque vt æs alienum deducendam esse, sed in legitimam donatarij portionem imputandam esse, in his regnis in tertiam & quintam bonorum partem. ex gl. quam expressim approbant præter alios Paul. & Iaf. col. 3. in auth. vnde si parens. C. de inoff. testam. Pulchre Aymon Sau. conf. 165. col. 2. alioqui possent facillimè filij portionem legitimam priuari. Nec oberit d. l. viuis. quia loquitur quo ad portionem legitimam patrono debitam. Bal. in l. 2. oppo. 4. C. de inoff. donatio. est enim minori prædita priuilegio, quam portio filijs ex lege competens: sicuti adnotauit Iaf. in l. eum qui. C. de inoff. testam. vbi argumentationem à legitima portione patroni, ad portionem filiorum non omnino procedere, optime asserit. Id verò, quod Iuriscōsultus in d. l. viuis. de legatis dixit, vt ea minimè patroni partem diminuunt, etiã benemerentibus relicta, ideo procedit, quod legata ab hæreditibus præstata sunt, ad quos isthęc obligatio remunerationis vt æs alienum non transit. Bart. in l. ambitiosa. col. 2. ff. de decretis ab ordi. faci. Possent tamen hic effectus admitti, quando ministeria, opere, beneficia, ob que remuneratoria donatio fit, eius essent conditionis, vt in iudicio pater conueniri posset ad remunerationem: quod in specie Aymon. in d. conf. respondet.

36 Eadem remunerandi obligatione perpensa, potest dari intellectus ad Regiam l. 4. tit. 4. lib. 5. ord. qua cauetur, donationem ab extraneo alteri coniugum factam ex iure Regio non esse vtrique coniugi communem, vt locum habeat in simplici donatione, non tamen in remuneratoria: ea etenim inter virum & vxorem diuidenda erit. Rodericus Zuares in l. 1. tit. de acquisitis. lib. 3. Fori. limitatione 3. quia hæc non est proprie donatio. Nec tamen hic tractamus de donatione, que castrensis est, aut quasi castrensis: siquidem in hac manifestè distinguit d. Regia lex.

EXCAPITE AD HÆC.

SYMMA RIV M.

Clericus agrotus an donare possit redditus ecclesie, & vna & communis ratio huius decisionis.

CAPVT VIII.

De Eleemosynis clericorum.

Hætenus in præcedentis capituli interpretatione satis hunc text. explicuimus, & ideo nihil immorabimur: obicit tamen gloss. aduersus eius decisionem illud in iure manifestum. Quod vna via prohibetur, alia permitti nō debet. Cur igitur permittitur clericis titulo eleemosynæ, in æs alienum ad mortem moderatè donare redditus ecclesie, cū eis prohibetur testamenti iure idem facere? Est tamen præcedens regula iuris intelligenda, quando quid prohibetur attento effectu: nam si in vno modo vetitum est, alio permitti non debet. Hæc verò decisio est intelligenda, vbi prohibetur attento mortis effectu. Non enim oportet

ret nec decet concedi clerico à iure licentiam testandi de redditibus, quos ab ecclesia perceperat: quia disponderet ac distribueret bona illa in tēpus: quo nec verè nec fidè eorū dominus futurus est, nec etiam dispensator, quippe qui bona illa nō possideat, vt propria, sed tanquam aliena, iure per eius obitum extinguendo, nec ad eius hæredem transfituro. ita Anchar. Abb. Imol. & Dd. hic. & licet in ægritudine facta horum bonorum distributio possit videri in fraudem ecclesie, ex cap. 2. de renunciatio. in 6. gloss. in cap. de his. de sepultur. & in c. Raynuius verbo, deducendus isto tit. & Reg. 18. Cancel. tamè attento huius constitutionis moderamine, his & aliis cautelis occurratur: quid autem Regia partitarum lex in huius capituli intellectum explicauerit, constat ex l. vlt. m. titul. 21. part. 1.

EXCAPITE QVIA NOS.

SYMMA RIV A.

- 1 Peculium, quod in ceteris filiisfamilias est aduentitium, in clericis filiisfamilias erit castrense vel quasi castrense.
- 2 Vfusfructus bonorum, que filiisfamilias clerico acquiruntur, patri non cōpetit.
- 3 Clerici in minoribus ordinibus constituti eodem iure censentur.
- 4 Prima iuramenta an sit ordo.
- 5 Filiisfamilias an fiat liber à patris potestate per sacerdotium, aut Episcopalem dignitatem.
- 6 Cardinalatus filiisfamilias liberat illum à patria potestate.
- 7 Testamentum clerici an possit rumpi ex causa præteritionis vel exheredationis.
- 8 Militis testamentum an sit liberum à querela, & iure dicendi nullum.
- 9 Correctio iuris non est admittenda, nisi expresse facta sit.
- 10 Legittima ex clericis bonis à patre & fratribus peti potest.

CAPVT IX.

De peculio clericorum.

EX hac decisione colligitur clericum proprio testamento posse distribuere, & cui voluerit relinquere bona, quæ vel à consanguineis vel ex propria industria acquirit, quod tractamus in cap. 1. huius tituli. num. 13. Subdit tamen hic Bernard. clericum in his bonis, quæ ex redditibus Ecclesie acquisiuit, parem esse filiofamilias, qui testari non potest, nisi de castrensi & quasi castrensi peculio, quasi velit bona ista ceteri aduentitia aut profectitia: ea verò quæ aliunde quæ ex ecclesia habuerit, esse castrensia, vel quasi castrensia: quæ similitudinem aptat eleganter Cardin. consil. 79. col. 1. Peculium ergo, quod in alijs filiisfamilias est aduentitium, est in clericis filiisfamilias castrense, vel quasi castrense, vndecumque clericis filiisfamilias bona aduenerint. Innoc. Hostien. Card. Anton. Imol. Anch. Abb. & Barba. hic, colum. 2. text. in l. sacrosancta, & in auth. presbyteros. C. de episc. & cler. Paul. Cast. post alios in d. l. sacrosancta. Regia l. 3. tit. 20. part. 1. quæ idem dicit de bonis, quæ pater donauit filio existenti in patria potestate, clerico tamen; quod ipse intelligerem in donatione facta prætextu militie clericalis. Poterit ergo clericus de huius bonis testari, sicuti Dd. idem fatentur. [Hac etiam ratione castrensis vel quasi castrensis nomine peculii in his clericorum bonis, iuris canonici possessores vsi sunt, profectitium appellantes peculium ea bona, quæ clericus intuitu Ecclesie acquisiuit, quod Card. post alios d. consil. 79. expressim docet: & quamuis Regia lex profectitio nomine retento huic distinctioni consentiat, castrensis peculij appellatione omnia, quod Card. & alij castrense vel quasi castrense peculium hac in re appellent, aduentitii nomine dubio procul significauit.]

¶ Neque horum bonorum vsusfructus patri quæritur, sed integer proprietati adhæret, siue sint bona quæ sita occasione militie clericalis, siue ex alio titulo, quidquid dixerit Iacob. Butr. in d. l. sacrosancta. contrariū asserens in his vltimis bonis: huius tamen opinio aduersus communem est, & apertissimè reprobatur per text. in d. auth. presbyteros. quem ad id dixit singul. esse Roderic. Zuar. in quest. Maioratus. fol. vlt. col. 1. post Paul. Castr. in d. l. sacrosancta. & Io. Lupi. in rub. de donat. §. 42. nu. 7. In his verò bonis, quæ antequam fieret clericus filius habuit, pater vsusfructum habet, neque per testamentum filij sit in tali vsusfructu patri præiudicium. Deci. in c. presentia. num. 64. de probat. Salyc. & Faber. in auth. ingressi. C. de sacrosan. eccles. Roderic. Zuar. in d. fol. vlt. & Ioan. Lupi. in d. §. 42. num. 13. Abb. in c. constitutus. de integ. restit. licet ipse in d. c. in presentia. num. 56. dubius tamen, contrarium asserat.

¶ Id autem, quod modò diximus, bona à clericis etiam filijs familias acquisita quocumque iure post ordinem assumptum ceteri castrensia, vel quasi, locum habet etiã in clericis minoribus præditis ordinibus, quod hic fatetur omnes, Ioannes Lupi, Decius, & alij. Iulo antè citati. Quin idè

erit

erit in prima tantum tonsura insignitis: sicut in hac specie adnotavit Barb. hic, & Roder. Zuar. d. fol. vlt. volum. 2. Capol. cas. 113. [In l. in l. filio licet. C. de collat. Alber. in l. in collatione. col. vlt. C. eod. tit.] ex his, quæ not. Abb. in rubr. de vita & honest. cleric. licet Imol. hic dubitet. Prima enim tonsura ordo non est. ⁴ *gloss. in authen. de monach. §. sancimus, verbo, tonsura.* Turrecrema. in c. clericos. art. 5. 12. dist. Thom. in 4. senten. dist. 24. quæst. 3. art. 1. & ideo iustam dubitandi rationem habet ipse Ioan. de Imol. Cuius dubiam opinionem vt certam asserit Viglius in §. qui alieno. Inst. quib. non est permis. sac. testament. num. 18. à quibus nos recedimus, vulgo receptam sententiam secuti, ex d. authen. presbyteros. & Regia l. 3. [sed & Ripa in l. in quartam. num. 171. ff. ad l. Filicid. quamuis neget clericū primæ tonsuræ habere peculium castrense, fatetur tamē eum posse de bonis aduentitijs testari, non de profectiis.] Nam primam tonsuram ordinē esse, probat text. in c. cum contingat. de atar. & qual. vbi Ant. & alij id concedunt Communiter. Barba. in cap. quanto. de consuet. col. 2. & 3. dum defendit, nouē esse ordines ecclesiasticos. idem Ioan. Maior. d. dist. 24. quæst. 1. Saltem negari nō potest, esse primam tonsuram initium quoddam sacri ministerij, & officium ecclesiasticum. ex cap. 1. 69. dist. & can. 14. Synodi 7. c. vlt. de temp. ord. in 6. tamen opinio Barb. Maioris & aliorum probari non possit, quoad propriam & veram ordinationis sacræ significationem. His accedit quoddam clerici in minoribus degradantur. cap. 2. de penit. in 6. & ibi Doctor. communiter Anton. in c. at si clerici, de iud. Barbat. in c. cum non ab homine. 2. col. eod. tit. Ioan. Bernar. insignis præful Calaguritanus in praxi criminali. c. 132. nec refragatur text. in c. cleric. eius. in 2. de vita & honest. cler. dicens, clericos in minoribus ordinibus constitutos esse sine gradu: intelligitur enim sine gradu sacro. gloss. Communiter recepta ibi, quam sequi Corl. in singul. verbo, accusatio. vbi addit gl. sing. in sum. 32. dist. quæ asse rit clericos minoribus ordinibus præditos dici large constitutos in sacris. not. Abb. in c. clericos. Fateor tamen hanc gradationem actualem minimē minoribus receptam esse in his, qui minoribus ordinibus sunt insigniti. Hanc verò gradationem memini me legisse apud Diuum Hiero. in epist. ad Pamachium, regradationem dici idem Hieron. lib. 2. in Iouinianum, & in Ioannem Hierosolymitanum, eadē dictione vitur: regradationem appellans, vbi quis ab altiori gradu suo vitio in inferiorem deuoluitur. [Sed & Iurisconsultus in l. 3. & 5. de re milit. pœnæ meminit, quam gradus deiectionem appellat.]

⁵ Sacer autem ordo non liberat filium à patria potestate auth. presbyteros. C. de epis. & cleric. Abb. in cap. inde eorum. de atar. & qual. & in c. constitutus. de integ. idem Abb. in c. cum consideres. & in c. cum voluntate. §. fin. de senten. excom. contra gloss. ibi. & in d. c. in decorum. Tamen episcopalis dignitas filium eximat à patria potestate. auth. episcopalis dignitas. C. de epis. & cler. c. per venerabile. qui filij sint legit. Franc. in rubr. huius tit. col. 17. idem operatur religionis professio gloss. in l. si ex causa. §. Papinianus. ff. de minor. quam dicit sing. Barbat. in tractat. de praxi. Card. part. 1. quæst. 1. num. 69. Sic filius familias creatus Cardinalis Romanæ Ecclesiæ, immunis est à patria potestate. gl. in extr. auag. execrabilis. de præben. inter communes. verb. sublimitatem. Barbat. in d. num. 69. quæ quidem locum habent in his tantum, in quibus vtile est ipsi filio à patria potestate liberum censeri: non in his, in quibus hæc libertas esset ei damnosa & grauis. Barto. in l. item in potestate. ff. de his qui sunt sui. Alex. in l. sub conditione. ff. de liber. & posthum. Barb. in d. q. 1. col. pen. dicens, hanc opinionem Communem esse, optimē Catell. Corta. in Memorabil. dictione, Episcopalis.

⁷ Probat præterea in dictione, liberè, hic text. clericū testari posse de his bonis, quæ præter ecclesiæ redditus acquisiuit, ita liberè, vt nec ex causa exhæredationis subiaceat querelæ, nec ex præteritione dici possit nullum hoc testamentū. gloss. vlt. in d. authen. presbyteros. quam existimat. Sing. esse præ cæteris Roderic. Zuar. in l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. testam. fol. 3. colum. 4. idem notat Abb. hic, deducta argumentatione à milite, qui hoc priuilegium habet. l. vltim. C. de inoffic. testam. l. Papinianus. §. Papinianus. ff. de inoffic. testam. l. si instituta. §. de inoffic. Bicio. ff. eod. tit. Quin etiam iure nouissimo testamentū militis filios prætereuntis, aut sine causa exhæredatis, nec rumpi posse, nec subiacere querelæ, notant Imo. in l. filio præterito. nu. 39. ff. de inoffic. rapt. Rom. & las. col. pen. in l. scitur. C. de testam. milit. Viglius in §. sed si. Inst. de exhered. liber. non enim est correctio antiqui iuris concedenda, nisi expressè ad id decise noui iuris accedat. Ergo hæc testamenta rata omnino erunt non irrita ex causa præteritionis, aut exhæredationis, licet

portio legitima peti possit à præteritis liberis, aut iniquè exhæredatis, sed quamuis isthæc de testamento militis opinio subtili disputatione à Viglio & Iafone tractetur, nondum à cæteris recepta est, imo frequentiori consensu diffinitur, testamentum militis, etiam in castrensi peculio, filium prætereuntis, vel iniquè exhæredantis, aut parentes etiam excludentis, querele subiectū esse, aut rumpi posse. Barba. hic, col. penult. gloss. in l. vlt. C. de inoffic. testam. Bart. in auth. ex causa. C. de liber. præter. quem ibi cæteri sequuntur. idem Bartol. in l. filio præterito. num. 22. quorum Opinio Communis est, vt fatentur Alexand. in d. authen. ex causa. col. 4. Iafon. in d. l. vlt. colum. penult. & idem in d. l. scitur. num. 8. quæ etiam probatur in auth. vt cum de appel. cognosca. §. aliud quoque. & in §. & hac quidem. colla. 8. idem notat gloss. in l. Papinianus. §. Papinianus. verbo, contra veteran. ff. de inoffic. testament. & esse hanc Sententiam Communem asserit Paul. in l. 1. eiusdem tit. Vides igitur qua ratione Abb. argumentatio subsistere nequeat. Alia verò consideratione eadem Abb. sententia potest admitti: nempe ex l. filium tuam. C. de inoffic. testament. vbi Bald. notat, liberum testamentum dici, quod non admittit querelam: ergo testamentum clerici non potest rescindi ex causa præteritionis nec iniustū censeri ex ratione exhæredationis iniquæ: cum in hoc capite liberū esse dicatur. atque ita Abb. opinionem etiam tenuerunt Iacob. Burreg. & ibi Bald. in d. authen. presbyteros. idem Bald. in d. l. sacrosanctæ. Ang. Paul. & Iacob. in l. 1. col. 2. ff. de inoffic. testam. Angel. in d. auth. ex causa. vbi Corn. num. 33. eandem sequitur. & num. 46. dicit eam esse Communem sententiam. licet ab ea discedat Barb. hic, & Salyc. in d. auth. presbyteros. & in d. auth. ex causa. nu. 18. quibus ipse non admodum inuitus accederem. Permissum tamen est, etiam admittit communi opinione, filijs & parentibus legitimum portionem ex bonis clerici petere, licet rumpere non possint eius testamentum, quod omnes fatentur. Ego equidem libentius ab his, quæ creberimè omnium sententia clericis testantibus liberimè concederem, recederem, quod videam id permitti habentibus primam tonsuram, in tanta eorum multitudine, vt passim iura filiorum ac parentum hac ratione omnino corruant.

EX CAPITE CVM ESSES.

SVM M A R I A.

- 1 Quot testes iure civili & Regio sint in testamentis necessarij.
- 2 Testum testamenti examinatio qualiter fieri debeat.
- 3 Regia l. 1. tit. 2. lib. 3. ordinatio explicatur.
- 4 Subscriptio testatoris an sit necessaria in testamento.
- 5 Testamentum nuncupatum coram quinque oppidanis valet.
- 6 Testamentum ad pias causas quot testes requiratur.
- 7 An sit aduersus legē diuinā, exigere plures quam duos Testes in aliquo actu.
- 8 Testis vnus etiam legitimus in nullo actu sufficiens.
- 9 Legata in minus solenni testamento relicta, an in iudicio animæ debeantur.
- 10 Ex testamento minus solenni naturalis obligatio oritur, at rursus non oritur, vt in responsione probatur. & num. 17.
- 11 Naturale Debitum in iudicio animæ, solvendum est.
- 12 Lex civilis, inducens Solemnitatem Testamentariam, iusta est.
- 13 Sententia à iudice lata veritate comperta, auctoritatem habet in iudicio inferiori.
- 14 Testes in testamento an sint de solemnitate substātia, formali, an probatoria.
- 15 Ratione cessante, quando cesset lex.
- 16 Lex à Præsumptione fundamentum habens, in foro animæ locum non habet.
- 17 Obligatio naturalis ex Testamento minus solenni non oritur.
- 18 Testamento an ex minus solenni sit permissa Resentio: sit ne peccatum eo vit aut contra id agere.
- 19 Possidens Hereditatem vel legatum ex minus solenni testamento, etiam in foro animæ restituere debet.
- 20 Legatarius ex Testamento minus solenni an aliquid iuris in legato petendo habeat. Et an sit locus Denunciationi Euangelicæ.
- 21 Substitutio pupillaris expressa matrem excludit etiam in foro animæ.
- 22 Alimenta matri à Pupillis substituto dari debent, si illa inops.
- 23 Testamentum coram Testibus duobus parochio factum in terris ecclesiæ valet: & verus & communis intellectus huius cap.
- 24 Testes quatuor suffiunt iure canonico in Testamentis, absque presbytero parochiali.
- 25 Testes duo supplent locum persone, licet maxima auctoritatis.
- 26 Femina non possit iure canonico esse Testis in testamento.
- 27 Huius canonici excommunicatio non lata, sententia, sed ferenda censetur.

CAP V T X.

De Solemnitate Testamentaria.

Ad perfectam nec tamen proximam huius capitis interpretationem, pro prætia istius decisionis ratione dubitandi, præmittit, Testamentum quod in scriptis fit, exigere septem testium subscriptionē, & Sigilla testatoris etiam subscriptionē. l. hac consultiissima. C. isto tit. §. sed cum par. Inst. eod. l. ad testum. §. si quis eod. tit. Regia l. 1. & 2. tit. 1. & 6. Quin & ultra præmissa Taurina l. 3. [hodie l. 2. tit. 4. lib. 5. Recop.] Requirit Tabellionem, qui subscribat testamento proprio nomine & signo: in testamento etiam sigilla remittit. Nuncupatum